П. В. ЧАЙКІВСЬКИЙ.

ГОРНЯТКО КАВИ

— АБО —

"БЛЬОНДИНКА ДИТИНКА"

Комедія в однім акті.
(Тема з радіо.)

— Ціна 25 ц. —

— 1932 —

З Друкарні Просвітного Видавництва
"ПРОМІНЬ"
623 Селкірк Евеню, — Вінніпеґ, Ман.

diasporiana.org.ua

П. В. ЧАЙКІВСЬКИЙ.

ГОРНЯТКО КАВИ

— АБО —

"БЛЬОНДИНКА ДИТИНКА"

Комедія в однім акті.
(Тема з радіо.)

Ціна 25 ц.

— 1932 —

З Друкарні Просвітного Видавництва
"ПРОМІНЬ"
623 Селкірк Евеню, — Вінніпеґ, Ман.

ГОРНЯТКО КАВИ.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Чижик Василь, (поет) около 35 років.
Чижик, Ліночка, (його подруга около 30 років, (брунетка).
Чмелик, Антін. (Міщанин) 30 років.
Чмелик Анночка (його подруга) 25 років. (Бльондинка, колишня любка Василя).

Всякі права застерігається.

СЦЕНА І.

(Діється в домі Чижиків. Кімната представляє гостинну і робітню Чижика. У кімнаті столик і кількоро крісел. В куті — мале бюрко до писання. На бюрку телефон. Із лївого боку двері ведуть до кухнї, з правого — до спальнї, а по серединї вхід із надвору. У хатї взірцева чистота.)

Чижик. (Сидить коло стола й силуєть ся писати поезію.) (Приговорює): Золотому сонцю... (павза) сонцю донцю... сонцю віконцю,.. сонцю Бронцю. Ігі! Вже і Бронця якась на язик лїзе. Що за біс?! (Кидає перо на стіл). Чи нема в нас навіть приличного слова, щоби римувало зі словом "сонцю"? (Встає й широкими кроками ходить по кімнатї.) Ігі! Чи вже Музу прогнївив я чим? Із весною всюди радість, чути співи на дворі, а у мене тупоумність загнїздилась в голові. (Сїдає коло стола.)

ЯВА 2.

Лїн. (Входить із кухнї співаючи.)

(На арію: З тої гори високої.)

1. Ох, коби я соловейку, вміла так співати
І як ти все своїм співом людей чарувати:-
Я'б свойому миленькому в садочку співала
Я'б що ночі своїм співом його звеселяла.

2. Навчи мене, соловейку, гарних пісень
(своїх.
Щоб мій милий все здрігав ся від співа-
(нок моїх.
Щоб було йому весело тоді як у раю,
Як лиш тільки гарну пісню йому заспіваю!
3. Навчи мене, соловейку, так гарно спі-
(вати,
Щоб я вміла миленького свого забавляти;
Хай в милого серце в грудях немов ар-
(фа грає,
Як лиш тільки, його мила, пісню заспіває!

(По скінченю пісні підходить до Василя, гладить його захмурене лице й питає): Чого ж ти, любий, нині знов знервований і такий розсїяний? (Жартом) Щож, знову не римує, чи інспірації нема?

Чиж. І одно, і друге. Твоя прикмета відгадування чужих думок і тепер послужила тобі вірно. Ґратулю!

Лін. Ти вже повинен був погодити ся з тим, що про бльондинок тяжко тобі укладати поезії. Лиш нудна монотонність виходить усе:

Бльондинка-дитинка личко як малинка,
Гнучка як билинка й біла як сніжинка.
Очі в неї ясні, коси золоті,
Як тяжко без неї тут на самоті! Ха, ха, ха!

Чиж. Захотїло ся тобі мучити мене нинї, Лїночко. Не про бльондинок, нї навіть не про брунеток взяв ся я нинї писати, а ради хлїба насушнього. Чуєш? Ради хлїба! Недавно редактор Палїй телєфонував до мене, щоби на завтра — з нагоди приходу весни — написати йому щось "поетичного", для поміщеня на першій сторонї ґазети — "Вільне Слово". Я зачав писати про чари весни і дійшов до того місця, де хочу сказати, що: з весною вся твар шле свїї поклін — "золотому сонцю"... Дійшов до слів: золотому сонцю — тай немов сокирою врубав. Здається, що нема в нас приличного слова щоби римувало зі словом "сонцю". (Встає, ходить по кімнатї й приговорює:) Сонце,— сонця,— сонцю,— сонцем,— на сонцї... золотому сонцю... (павза). Сонцю золотому... (Нараз скрикує:) Маю вже, маю! От і туман з мене, ще й квадратовий.

Лїн. Що вже маєш? Інспірацію?

Чиж. Вже маю! Так гарно складаєть ся, так гарно виходить!

Лїн. (Ходить вслїд за ним): Та що вже маєш? Вже римує? Як жеж воно виходить?

Чиж. Пориває жінку, крутиться з нею по кімнатї й прриспівує:)

Розтопило сонце кригу на весні у маю,
Квітки всюди зеленіють, гарно як раю,
Вже й про весну моя пісня виходить (гарненько,
Й до ладу вже римуєть ся—моє, ти, сер- (денько.

(Біжить до стола і пише.)

Ось бачиш який буде початок. (Подає Ліночці написане.)

Лін. (Бере "поему" й голосно читає.)

Із весною кожна птичка і кожна травичка
Кожна квіточка в городї, й навіть пече- (ричка,
Шле поклін свій ґень у гору, дар Богові (свому,
Найкращому зі всїх Богів, сонцю золо- (тому.

Чиж. (Піднесено): А що, не ґрандіозно? А може не римує? Та се є найкращий зразок поезії яку будь-коли написав я. А як є вже гарний початок, то й успіх запевнений. (Бере від Лїн. поему і каже:) Ти, голубко, біжи до кухнї і гляди, щоби обід був на пору зготований. По обіді я мушу йти до редакції. Йди, голубко, а я тут буду докінчувати свою оду — сонцю золотому.

Лїн. Добре, мій голубе поетичний. Обід я приготовлю на пору, тілько ти не іри-

туй ся тут більше і не перепрацьовуй ся. Памятай, що з музою силою тоже нічого не вдієш. Муза теж, здаєть ся, до Катеґорії бльондинок належить, а з бльондинками треба бути осторожньому. Ти чейже про се добре знаєш?

Чиж. Знаю, мій канарчику-щебетушечко,— але ти йди і свою частку сповни без доганно, бо я вже таки добре голодний.

Лін. Ні не піду, хиба заспіваєш мені тую пісеньку, яку я найлучче люблю. При співі й інспірації набереш більше. Ану-ко, любенький, заспівай мені.

Чиж. Розспівала ся ти нині, як на добре літо! Тому, певно, захотілось так тобі співати, що весною і квітками пахне в'округ хати. Чи і тебе чар-весна теж крильми зачепила? Канарку мій! Щебетушко! Голубонько мила! (Пригортає її.)

Лін. Може й зачепила... Я все люблю ту пісеньку, а особливо, як ти співаєш її.

Як заспіваєш її для мене, то за те зварю тобі найсмачніщих пиріжків на обід.

Чиж. Ні, Ліночко! Краще співай її сама. Я нині захрип трохи, то ще готов опоганити її своїм голосом. Я також люблю ту пісеньку, але лиш тоді, як ти співаєш її своїм милозвучним голосочком. Ану-ко,

канарку мій сіренький, заспівай її для мене, на згадку юних днів.

Лін. Нехай вже й по твойому буде, але і ти помагай трохи.

Чиж. Ну, гаразд! Зачинаймо вже!

(Співають.)

(На арію: Як почуєш в ночи.)

Як згадаю тебе часом,люба, тихцем,
То і тужу тоді і сумую.
І надслухую все, чи уявою хоч,
Твої кроки, я, люба, почую.
Чи почую той хід яким давно колись,
Ти до мене в садок виходила;
І божилась, що там, в тій хатині в садку,
Ти за мною цілий день тужила.
Скажи, люба, чи ти, хоч тихонько часом
Споминаєш ті хвилї любови?
Чи нагадуєш ти, ту калину в садку,
Й ті колишні палкі розговори?
Чи тихонько коли твоє серце тепер,
Відслоняє тобі тайни свої?
Чи нагадує ще, як любило воно
Ідеали любови святої?
І як в серцї своїм ще почуєш колись
Голос щирої мої любови;
Не лякай ся його, не здрігай ся, не плач.
Не роби безпотрібно трівоги!
Він лише прилетить глянуть в серце твоє
Чи любов та давня ще жаріє.

І назад принесе про минувшість згадки,
А тоді вже на все заніміє!

Чиж. Дякую тобі, люба! Тепер йди вже до кухні і готуй ті "найсмачніщі" пиріжки, бо як я загублю свою тему, тоді й інспірація не багато поможе.

Лін. Добре, вже йду пиріжки варити. (Коло дверей обертаєть ся й каже): Як знову не буде римувати, то поклич мене, хочби ради інспірації. (Шле поцілуя, цілуючи свою долоню і здуваючи мнимий поцілуй у сторону Василя.)

ЯВА 3.

Чиж. (Самий): Тепер лиш поклясую всіх приклонників Бога-Сонця, тай хліб і сіль на нині буде запевнений. (Дзвонить телефон.) Галло! Є! Він самий, в першій особі. Хто говорить? Хто? Анночка? (Оглядаєть ся) (Тихче): Як же ж там золотокоса русалка? Весела? Здорова? Що?! Зараз сюди прийдеш? Але'ж, Анночко, не можна, жінка в дома! Ти ж знаєш що я вже жонатий... Що?! Мені грозить небезпека? Твій муж знайшов всі мої листи? Чомуж ти ще досі не попалила їх? Як? Прийде з револьвером? Чи ви обидвоє подуріли там? Коли? Зараз? Бісить ся, кажеш? Прийде застрілити

мене? Порадь йому, нехай вперед спробує на собі, чи добре ціляти вміє. Що?... Галло! Галло! Заперла!.. (З лоскотом заперає телефон.) Що за біс?! Що за каналія?! Її чоловік бісить ся, бо найшов мої листи писані до неї ще за "Круля Тимка." Зараз прийде сюди, наробить комедії, стріляти буде, а може й убє... Ох, пропав я!.. От тобі радість із весною.

ЯВА 4.

Лїн. (Входить): Хто говорив телефоном?

Чиж. (Сідає коло стола і вдає що пише)

Лїн. Чому не відповідаєш? Що стало ся?... Хто телефонував? Може якась бльондинка-дитинка? (Павза) Чи справдї що стало ся? Говори ж бо! Хто телефонував?

Чиж. (Мнеть ся.) Та то... вона... то...

Лїн. (Мякше) Хто вона? чого її треба? Чи бльондинка?

Чиж. То Анночка... панї Чмелик. Вона Зараз прийде сюди... Ох, пропав я!..

Лїн. Тай через Анночку ти зараз і голову тратиш? (Мягко): Слухай, голубе мій. чого ти все скриваєш свої тайни передімною? Чи ти думаєш, що я не розумію того що ти будучи поетичної вдачі,

мусів мати знакомство з жіночим полом? Часами, може, шукав їх товариства ради інспірацій, а часами знов толєрував їх тому, що не мав відваги прогнати влїзливих від себе. Чи не належить до тих влїзливих і ця Анночка?

Чиж. Нї, Анночка не належить до влїзливих. (Встає і нервово ходить по кімнаті.) Пропав я!

Лїн. Що стало ся? Та говори вже раз!

Чиж. Ти не розумієш ситуації... Вона прийде обороняти мене!

Лїн. Прийде обороняти тебе? Перед ким? Передімною? Перед твоїм канарком сїреньким? Ха, ха, ха!

Чиж. Він найшов мої листи, мої поезії які я писав колись до неї і прийде сюди, щоби застрілити мене за те... Бісова робота і глупота людська!...

Лїн. Хто він? Анночка? Кажеш, що Анночка прийде, а тепер вже знов про когось иньшого натякаєш. Хто ж є той "він?"

Чиж. Але яка ж ти холоднокровна... Тут зараз зачнеть ся траґедія, стрілянина, а може й убє мене а тут ти ще мучиш мене своїми здогадами...

Лїн. Та вже раз скажи менї хто тут має прийти.

Чиж. Кажу ж тобі: він — Анночки муж! Він знайшов усі мої листи й поезії, які я колись писав до неї, і прийде зараз сюди розюшений як дикий буйвол, щоби застрілити мене. Чуєш? Прийде застрілити мене....

Лін. От маєш, Грицю, празник! Треба було це відразу розповісти мені. А він зачав від Анночки, та ще так невинно. (Павза.) Знаєш що? Поки він тут прийде, ти йди там у другу кімнату і переберися. Убери чисту сорочку, чистий ковнірок і краватку, а я тимчасом зготую каву. Ну, йди ж бо вже!

Чиж. Ліночко,— чи ти з глузду зїхала, чи доперва зачинаєш зїздити? Тут пахне кровю, трупами, неславою — а її причіски в голові, краватки, канапки, торти, кава...

Лін. Йди і роби, що тобі кажу! Чи чув ти коли щоби хтось кого застрілив тоді, як він є гарно зібраний, причесаний і має здорову голову на карку? Чув коли?

Чиж. Ні, не чував про таке...

Лін. А може чув коли про випадок, де хтось спокійно пив горнятко кави, а там нараз рвав ся до когось і хотів стріляти його? Чув коли про таке?

Чиж. Ні, не чув — але що ти хочеш

тим доказати? Я не розумію тебе!..

Лін. Йди і переберай ся скоренько, що би не було за пізно. Ковнірці чисті найдеш у верхній шуфляді, сорочки є у спідній. Іди скоренько, а як хто прийде тут, то я попрошу заждати поки там не перебереш ся. Йди ж бо вже, най я тут трохи попрятаю! (Випихає його за двері. Сама спрятує дещо, потім шукає чогось у його бюрку, знаходить якісь листи, кладе їх зверха на бюрку і говорить): Отут будуть під руками, на поготівлю... Хоч на певно не знаю, що саме він посилав її, але може й тепер моє предчуття послужить мені вірно. (Чути стук у двері з надвору).

Лін. (Йде і отвірає двері. Там стоїть Анночка.)

ЯВА 5.

Анн. (Нервово): Чи... чи пан Чижик є в дома?

Лін. Є! Прошу до середини! (Анночка входить.) Зачекайте хвилинку, він зараз тут буде. Він тепер переберає ся там у другій кімнаті.

Анн. Але я мушу таки зараз його бачити

Лін. Чи справді таке дуже пильне діло маєте до нього? Може би зачекали доки не перебереть ся?

Анн. Кажу ж тобі, що мушу його зараз бачити. Не спиняй мене... Скажи правду де він є?

Лїн. Але ж я зівсїм не спиняю вас. Говорю вам, що він переберається тепер у другій кімнаті. Але як діло таке дуже нагле, то прошу, просто в ті двері, а він там є.

Чиж. (З другої кімнати): А де є чисті сорочки, Лїночко?

Лїн. (Іде блище дверей): Я ж тобі казала, що сорочки є у спідній шуфлядї!

Анн. Ох, він справдї є там! Пропала я, і він зі мною!

Лїн. (До Анни): От бачите, що він ще не зібрав ся. Зачекайте ще хвилинку; я зроблю свіжої кави. Сїдайте! (Виходить до кухнї.)

ЯВА 6.

Чиж. (Являєть ся у дверях, лиш у камізельцї): Анночко, ти вже тут? Що ж там стало ся у вас?

Анн. (Біжить до нього): Я прийшла остеречи тебе. Він усі листи поперечитував і зараз прийде сюди щоби застрілити тебе. Як застане мене тут, то й мене не пожалїє. Як же менї захистити тебе? Скрий ся де, Василю, виїдь куди, щоби

він не застав тебе тут.

Чиж. Та куди ж мені виїздити? Я'ж нікого не вбив.

Анн. Ратуй ся, на милість Божу, поки ще не запізно.

ЯВА 7.

Лїн. (Вносить каву... Василь ховаєть ся назад до світлиці): Ось горнятко свіжої кави для вас, Анно. Кажуть, що кава є добрий підкріпляч на розтроєні нерви. Прошу! Тут є сметанка, а тут цукор. А кілько кусочків цукру? Один? два? три?.. (Вкидає цукор у горнятко).

Анн. Досить вже, досить! Я солодощів не вживаю багато.

Лїн. Прошу, не церемоньте ся. Почувайте себе мов у дома.

Анн. Ох, Лїночко! Як ти можеш бути такою доброю і такою гостинною, коли тут заносить ся на таку страшну траґедію? Чи ти ще про нїщо не знаєш?

Лїн. На що ж тут заносить ся? На яку траґедію? Я не розумію вас!

Анн. Мій муж зараз прийде сюди, щоби убити твого Василя за те, що Василь колись писав листи до мене.

Лїн. Коли ж він такі каригідні листи писав до Вас?

Анн. Та це вже було давненько. Він ще був тоді самотний.
Я робила що могла, щоби не допустити до цього, бо ж то давно вже було... Порадь, що маю робити тепер. Я прийшла остеречи вас.

Лін. Це буде якась комедія, а не трагедія. Я вже привикла до таких комедій. Пан Чмелик не буде першим, що прийде сюди з таким добрим і людяним заміром.

Анн. (Робить великі очі): Хиба це можливе?

Лін. На життю людськім все можливе... А може ще торта позволите? Прошу! Беріть! Свіженький, нині що спечений.

Анн. (Бере кусок): Це медяний торт? О, це є люксус мого Антона. Він так любить медяні торти! (Чути стук у двері) Ох, Боже, це вже певно він! Зараз зачнеть ся нещастя. (Нервово) Ліночко, ратуй нас!

Лін. Заспокійте ся, і поводіть ся як гостя в моїй хаті. (Сама йде до дверей й отвирає їх і спокійно говорить): О, пан Чмелик! Прошу до середини! Ви рідкий гість у нас. Прошу!

ЯВА 8.

Чмел. (Ускакує до середини з револьве-

ром у руці, оглядаєть ся на всї боки, немов шукаючи кого, тодї говорить до Лїн): Ти є жінка того лотра, того розбійника, того харцизяки, що розбиває моє родинне щастя? Де він?! Най пімщу свою кривду і зведу з ним свої порахунки. Більше не писати йому любовних листів до чужих жінок, бо і своєї не буде більше бачити! Де він?...

Анн. Антоне, успокій ся! Що з тобою? Хиба ж годить ся так поводити ся в чужій хатї?

Чмел. Ого! І ти тут є? Не годить ся кажеш? Не годить ся захищати своєї чести і родинного спокою? А хиба тобі годить ся знаходити ся тепер тут? Де той тхір? Нехай ще він скаже менї, чи годить ся так, чи нї! Де є та гадина солена, де?

Лїн. (На протягу Антонової мови приготовляє друге горнятко кави і пильно слїдить його рухи): Чи не краще сїсти коло стола та випити горнятко свіжої кави й заспокоїти свої нерви, пане Чмелик? Опісля й замір свій виконаєте краще, розсуднїще. Прошу, пане Чмелик, сїдайте! (Подає крісло.)

Чмел. Жінко! Як ти можеш бути такою холоднокрвною? За хвилинку будеш мати трупа в хатї, а тобі ще хочеть ся гостити

мене кавою?

Лін. Пане Чмелик, прошу не пробуйте ростроїти й мене безпотрібно. Я вже привикла до таких викладів. Ви не є перші, що приходите сюди з такими інтенціями. Прошу, сідайте!

Чмел. Будь певна, пані, що коли я покіньчу з ним, тоді вже ніхто другий не буде приходити тут із такими інтенціями,-- як ти глумливо висловлюєш ся.

Лін. Минувшого тижня приходив тут один пан, у такій самій справі й у такім нервовім настрою, як ви, тай більше настріляв язиком ніж револьвером. Збив мені найкраще дзеркало в хаті, а потім зачав оправдувати ся, що він дуже нервовий, що дуже ростроїний і тому так зле цїляє. І кінець-кінців, заплатив мені за розбите дзеркало, тай пішов собі спокійно домів. Я не хочу бути свідком знов такої неудачної авантури.

Чмелик. (Грізно): Твоя байка звучить гарно, але будь певна, добродійко, що ти инакшої будеш співати тоім як я випорожню кулї які тут (показує револьвер) чекають потиску мого пальця. Я не буду цїляти в образи та у дзеркало, а в того хто розбиває моє родинне щастя. А за розбите дзеркало, як буде яке після того

як я скінчу стріляти, заплачу тобі трупом того тхора, котрого зовеш своїм мужем. Розумієш мене?

Лін. Але ж сідайте, прошу! (Подає крісло). Поки мій там перебереть ся, випийте горнятко кави і заспокійте свої нерви трохи. Опісля то і стріляти буде лекше, і скорше поцілить ся.

Чмел. Чи ти, жінко, не розумієш мене, чи може ти не годна поняти о що тут ходить? Я прийшов пімстити свою зранену честь і змести з лиця землї того тхора, який затроює мій родинний супокій, а ти ще угощувати хочеш мене? Чи не годна ти поняти того, що в гостї не йдеть ся з набитим револьвером?

Лін. Але сідайте! прошу! (Присуває до нього таріль, гарнятко і иньче.) А кілько кусочків цукру берете до кави? Один? два? три? (Вкидає цукор до його кави).

Чмел. (За третим куском): Досить! Я тобі говорю, що я хочу пімсти. (Сідає на крісло і кладе револьвер на стіл.)

Лін. Позвольте кусок торта. Свіжий, недавно спечений. Прошу! Анночка казала менї перед хвилею, що ви любите медяний торт. Прошу!

Чмел. (Простягає руку по торт): А медяний торт? (Але схоплюєть ся на ноги,

хапає за револьвер і знову починає): Не хочу нічого! Крови хочу! Де той Антихрист? Хочу вперед його погостити!

Анн. Антоне, та ж заспокій ся вже!..

Лін. (Скоро): Ах, яка я забудькована!.. Навіть сметанки до кави не вляла. (забілює каву): Прошу, пане Чмелик, сідайте і випийте горнятко кави, а тоді робіть вже собі, що самі хочете. Прошу!

Чмел. (Сідає, і знов кладе револьвер на стіл.)

Лін. (Продовжає): А вже коли я мушу бути наочним свідком цеї комедії "розбивання родинного щастя"— то чи не краще й мені пояснтити о що тут розходить ся й як воно зачало ся?

Чмел. (Витягає з кишені жмут листів): Ось евіденція! Тут є вс листи й поезії, писані твоїм чесним мужем до мої жінки. Читай, як маєш охоту! Більше пояснень тобі не треба буде. (Кидає листи на стіл, перед Ліночку.)

Анна. Антоне, що ти робиш? (Хоче зібрати листи).

Чмел. (Грізно): Не руш, і не рипай ся! Не до тебе говорю!

Лін. (Бере листи й уважно переглядає їх): Але ж це вже Бог-зна коли ці листи були писані. Певно ще тоді, як Анночка

була не замужна.

Чмел. Так? (Бере один лист, найгрубший і показує): Цього хиба ти не доглянула? Це найцівіщий зі всіх, і написаний до неї як вона була вже замужна. Що ж на це ти скажеш?

Лін. (Бере від нього той лист, розгортає й читає на голос): "Найкращій зіроньці, золотокосій русалці, моє любовне посланіє"...

Чмел. Його зірки ще нині всі погаснуть!

Лін. Прошу, ще горнятко кави. (Наливає.)

Чмел. Не хочу нічого! Хочу пімсти, крови...

Лін. А цукру знов три кусочки? Один, два, три.

Чмел. Досить вже! Досить три.

Лін. А ще сметанки і торта... Прошу!

Чмел. (До себе): Який контраст! Чоловік паскуда, а жінка,— мов ангел! (Пє каву й їсть торт.)

Лін. (Продовжує читати):

"Ох, Анночко, голубочко,
Прости мені, зазулечко.
Як коли грішив я може,
Й був нечемний дрібку тоже.
Щоб потішить твою душу
Признати ся тобі мушу:

Що ніколи, ані ніде,
Не забував, люба, тебе.
Все образ твій в серці носив,
І щиренько тебе любив;
Тай любити дальше буду,
Тебе, люба, не забуду.
Коли б в мене була сила,
Й соколині були крила:
Я-б до Анночки в гостину
Прилітав у кожну днину.
Не судилась така доля,
Мов билинка серед поля —
Проминають літа мої,
Без Анночки золотої.
Це на памятку хай буде,
Що ще жиють тії люде,
Що про Анну памятають
Й щастя-долї їй бажають.

Ха, ха, ха! Та ця поема вже давненька. Вона написана вже тому кілька років...

Анна і **Антін** (разом): Кілька років тому?!..

Лїн. Так! Це вже давна його поезія. Вона належить ще до його початкуючих проб. Колись, давненько вже, він і мені був прислав її, тільки заголовок був иньчий. Мене звав він "чорнокосою русалкою."

Чмел. Що запишеш пером, того не ви-

тягнеш волом від дати, яка є на тім вірші, минуло лиш пару місяців і написаний він спеціяльно для неї, зі всіма любовними прикметами, щоби завертати її голову романтизмом, тоді, як вона була вже замужна. От що!

Лін. (Бере, наперед приготований лист з бюрка, розгортає його й подає Чмеликові): Ось вам також евіденція на потвердження моїх слів. Читайте, прошу, не вірний Савле!

Чмел. (Читає голосно поданий йому лист): **Вп. Пане Чижик.** Вашу ніби поему, "Посланіє золотокосій русалці" звертаємо Вам як не пригідну до друку. Краще пишіть щось для людей, а русалок оставте в спокою."

З правдивим поважанням,
Олекса Палій,— Редактор.

(Тихче): Лист датований ще 7-го січня, 1925 року, тай письмо Палія пізнаю.

Лін. От бачите, вже більше як чотирі роки минуло як він посилав те "посланіє" до друку. Чи це не є добрий доказ, що "посланіє" не було писане спеціяльно для пані Чмелик? Вони ж в той час ще навіть не знали ся.

Чмел. Виходить, що правда є по вашій

стороні, пані. Все ж таки я не бачу в тім великого розуму посилати комусь поезії, писані Бог-зна коли під претексом, що це спеціяльно написане для тої особи.

Анна. (Починає ґритувати ся і ріжними рухами виявляти своє невдоволення.)

Лін. Великого розуму не було би в тім і тоді, коли би це було написане — приміром вчера. Але тут ходить о те, чи Ваші підозріння, що до мнимого "розбивання" вашого родинного щастя,— є оправдані.

Чмел. Підозріння були оправдані поки ця справа не була висвітлена зі зовсім иньчої точки погляду. Завдяки вашій холоднокровності, це освітлення прийшло в пору і без фатальних наслідків.

Лін. (Бере від нього лист кладе на бюрко): На життю, як на довгій ниві, все може притрапити ся... Але ж прошу, пане Чмелик, беріть ще торта. Тай ви, Анно, почувайте себе як у дома.

Анна. (Нервовими рухами відсуває від себе горнятка, тарелі й иньче...)

Лін. Я не гніваю ся на вас, пане Чмелик за ваш нинїшний поступок. Ви є чоловік ще молодий, то і не дивниця, що і гарячий ще. Щаслива Анночка, що має такого мужа, бо де є правдива любов, там— кажуть—все є трохи заздрости...

Анн. От тобі правда на світї! Ах нік-

чемник! То він посилав мені поезії писані ще Бог-зна коли?..

Лін. (Продовжує): Це вже такий закон що поки чоловік молодий, то й пориви його молоді, раптові й не все як слід обдумані, тому часто й хибні. Але закон це не умолима річ і годі нам не числити ся з тим.

ЯВА 9.

Чижик. (Являєть ся вдверях гарно одітий).

Анн. (Продовжає своє): Я ж думала, що то спеціяльно для мене було написане, на памятку нашого колишнього знакомства. А виходить, що тій поемі вже більше літ як мені!..

Чижик. Це також лише закон розбіжности думок. Ти думала, що я поезіями таки з рукава сиплю? Захотілась чогось "поетичного" на памятку, так я і заслав тобі, що було в той час під руками.

Анн. Видно, що в тебе було тих русалок багато, а поема лиш одна.

Чиж. А хоч би й так було, то що ти на тім тратиш? Ти є вже замужна жінка, то й байдуже повинно тобі бути, кілько в кого було, чи є русалок.

Анн. (До Антона): Антоне, і ти позволиш так глумити ся над честю твоєї жінки? (Встає і зі злістю йде до дверей,

що ведуть на двір.)

Чмел. Від тепер уже починаєть ся кардинальна комедія!

Чижик. (До Анни): Я зівсім не маю заміру глумити ся над тобою. Борони мене Боже від заміру такого. Я лише говорю, що я не є, ні ніколи не був, ходячий інкюбатор (машина), щоби на кожду людську примху міг вигріти принагідну сонату, як квочка курятко.

Анна. Ти вігрів одну, тай думав, що для всїх вистане. Ха, ха, ха!

Чижик. (Продовжує): А захотїв хтось мати щось "поетичного" на памятку, а я не був у поетичньому настрою в той час, тодї я вишукував якусь давнїще написану поезію, яка підходила би під смак даній особі—і засилав... Хиба це моя вина, що дехто думав, що то було спеціяльно для нього написане?

Анн. Бач його! Він посилає тобі пятьлїтнї поезії ще й позує за ґенія перед тобою! Не треба менї таких поезій! Може ще навіть не його, а Бог-зна чиї попереписував.

Лін. Але ж, Анно, заспокійте ся. Чи годить ся так дуже брати собі до серця те, що давно вже минуло ся? По що ж ґритувати ся задля такої марницї?

Анна. (До Антона): Чом же ти мовчиш тепер мов навіжений? Чого ж ти прийшов сюди? Ходи до дому! Чуєш?

Чмел. Чи ти хочеш, щоб я попросив його, щоби написав тобі другу поему, бо тамта вже зістаріла ся?

Лїн. Прошу, пане Чмелик, беріть ще торта... А може ще кави позволите?

Чмел. (Бере торт і наставляє горнятко на каву): Прошу, але лиш пів горнятка. Дякую!

Анн. (До Антона): Коли ж ти покінчиш із тою кавою? Ходи вже до дому! (До Василя): І як ти міг в імя святої любови, так ошукувати мене? Може ще і всї ті листи, які ти писав до мене, були теж лише попереписувані з якоїсь книжки? Ох, як я ненавиджу тебе тепер!

Чижик. Може і листи писав із книжки... Мусїв із чогось учитися.

Анна. (До Антона): Чого ж ти прийшов сюди? Гоститися? Ходи до дому, кажу! Ох, які ви всї плюгаві нинї,— фальшиві, без чуття, що аж гидко дивити ся на вас!..

Лїн. Але ж, Анночко, сядьте ще на хвилинку тай заспокійте ся. Беріть примір зі свого мужа. Бачите, що ця комедія про колишнї любовні посланія,— вже і йому

виглядає смішненькою. В імя колишньої знайомости, жийте хоч добрими сусїдами тепер.

Анн. Я думала, що тут буде хоч одробинка якоїсь сензації, якогось геройства, а воно так бездушно кінчить ся, що аж гидко. (До Антона): Ходи вже звідси! Як мало ще тобі тої кави, то я наварю тобі тільки, що будеш міг купати ся в ній. (Виходить гнївна на двір.)

ЯВА 10.

Ті самі без Анни.

Чижик. Млин меле, мука буде; язик меле, біда буде. Добре казав колись мудрець: Хорони нас Боже, від нещастя, війни, граду, і від друзїв тоже. А ми самі дамо раду собі з ворогами, як лиш до них промовимо добрими словами. А ті друзї, вірні-щирі, "спасителї" наші, ті все до ран прикладають гарячої каші. Ще й приходять в твою хату, щоб нїби спасати,— А опісля "сензаційно," тебе розїпняти... Бо сензацій їм потрібно, як цвітам весною треба сонця, дощу й тепла для життя й розвою.

Лїн. (До Василя): Не забувай, любий, що тебе ще багато працї жде нинї. От, краще йди назад там у кімнату і перебери ся знов. Може зі святочним цим убра-

нням скинеш де що і нинїшнього святочного настрою зі себе. Іди, любий, будь послушний...

Чиж. (Кланяється Лїночцї і каже): Нехай дієть ся воля твоя, панї. (Йде до кімнати звідки прийшов.)

ЯВА 11.

Чмелик. Правдива комедія! (Встає) Пора і менї йти до дому. Дякую вам, панї, за знамениту каву і за люксусовий торт, тай прошу даруйте, що я в неоправданому подражненю, поводив ся тут мов божевільний. Ви своєю холоднокровністю, навчили мене дуже багато нинї.

Лїн. Менї приємно було гостити вас у своїй хатї, пане Чмелик. Вибачайте за скромну гостину.

Чмелик. (Сам до себе): От, до чого то може допровадити слїпа людська заздрість. (До Лїночки): Кажуть люде, що— кого Бог карає, тому язик надточує а ум скорочає... Нинї я був зразком такої жертви гнїву Божого...

Лїн. Я подивляю вашу сильну волю, пане Чмелик, що помогла Вам опанувати Ваші ростроїні нерви, в такому короткому часї.

ЯВА 12.

Анночка. (Являєть ся вдверях і грізно глядить на Антона).

Чмелик. Пускаєть ся до дверей): Бувайте здорові, пані.

Лін. Заждіть ще хвилинку, пане Чмелик, хай обчищу ваш сурдут із цих кришок. (Обчистивши на нім сурдут, каже): От, тепер уже краще! (Оглядає його) Здаєть ся, нема вже ні одної кришечки.

Анн. (Грізно): Чи довго ще будеш там гостити ся з тою жінкою?! Ходи вже, а то вона ще й кучері зачне розчісувати тобі! (Вийшла на двір.)

ЯВА 13.

Чмелик. (До Ліночки): Дякую! (Йде скоро до дверей, там обертаєть ся й каже): Здорові будьте, пані Чижик, тай ще раз дякую вам щиренько за все!

Лін. Заждіть ще, пане Чмелик! Ви ж забули свій револьвер на столі. (Подає йому ровельвер).

Чмелик. От краще булоб, щоби я його й не брав був зі собою. (Ховає револьвер у кишеню): та нема зла, щоби на добро не вийшло! Бодай одну добру річ зробив я нині...

Лін. Цікава би я знати яку?— як про-

стите за цікавість.

Чмелик. Тій гидрі, що на людській мові зветь ся "заздрість," попарив я нині крила при вашім горнятку кави, і ще багато дечого навчив ся....

Лін. Приємно мені почути це з ваших уст, пане Чмелик. (До себе): Славити Бога, що горнятко кави сповнило свою благородну місію нині.

Чмелик. Відходжу від вас багато розумнїщим ніж був тоді як гнав ся сюди. Оставайте здорові, пані!

Лін. Жичу і вам доброго здоровля, пане Чмелик. (Заперла двері.)

ЯВА 14.

Лін. (Сама): От чого її хотїло ся... (Спрятує зі стола): Хотїла сензації, "золотокоса русалка." Сензації на чужий кошт! Як би не горнятко кави і трохи "дипльоматії" то певно, що кінець тому всему був би був багато більше сензаційний, тай певно, що бльондинка-дитинка була би вийшла звідси багато більше вдоволеною. Та на цей раз нехай вдоволяєть ся прозою. А мій поетичний Дон-Жуан ще й обстоював за нею:— "Нї, каже, Анночка не належить до тих влїзливих." Ха, ха, ха! (Павза.) До чого то спосібна

добродушність людська. Кажуть, що добрий все бачить лиш добре, підлий лиш підле у других.

Велика житєва правда криєть ся у тих кількох словах. (Оглядає кімнату, і говорить,

Здаєть ся, що вже все поспрятувала, що й сліду з "революції" не лишило ся. Я в повні задоволена вислідом нинїшньої, хоч і не поетичної оказії, бо сподію ся, що більше вона не повторить ся.

(Співає):

(На арію: Лугом іду коня веду)

Щоб та буря, що минула,
Більше не вернула;
Я би, зі своїм поетом,
Щасливенька була.
Я свойому миленькому
Головоньку мила б,
Й на обід все пиріженьків
Смачненьких варила б.
А часом ще то і пісню
Йому заспівала б,
Бо все свого чорнобривця,
Щиренько кохала б.

Цікава я знати, що мій поетичний Дон-Жуан там робить? (Йде тихо до кімнати де є Василь.)

— 32 — КІНЕЦЬ.

НОВІ КНИЖКИ
ЩО ЛИШ ВИЙШЛИ З ДРУКУ:

Вийшли з друку слідуючі театральні підручники:

"Остання Ніч у Польській Тюрмі" Драма на 4 дії. Ціна .20

"У Пазурах Російського Чека" драма на 5 дій. Ціна .25

"Слово як воробець, комедія на одну дію, ——————.15

"Чудовий Зять, комедія на 1 дію, .20

Совєтський Розвід, комедія, 1 дія .15

Питайте у всіх Укр. книгарнях.

Адреса:

PROMIN PUBLISHING CO.
623 Selkirk Ave., Winnipeg, Man.